

RENOVABIS

Djelo solidarnosti njemačkih katolika

Katolička crkva u Njemačkoj poznata je diljem svijeta po vrlo izraženom osjećaju solidarnosti s ljudima u nevolji. Spremnost na pomoć njemačkih katolika dobila je konkretni vidljivi izraz u cijelom nizu dobrotvornih udruga i djela kršćanske solidarnosti koju je ta Crkva razvila u današnje vrijeme. Uz Caritas kao najstariju i najpoznatiju dobrotvornu ustanovu s više od sto godina djelovanja nastale su značajne udruge pomoći novijeg datuma. Tako primjerice *Misereor* (osnovan 1959.), djelo pomoći protiv gladi i bolesti u svijetu, *Adveniat* (osnovan 1961.) dobrotvorna udruga za pomoć Južnoj Americi, *Kirche in Not / Ostpriesterhilfe* djelo patera Werenfrieda van Straatena O.Praem za pomoć progonjenim kršćanima u komunističkim zemljama i brojne druge, poput misijskog djela *Missio* za pomoć misijskim zemljama, *Bonifatiuswerk* i dr.

Ovih dana navršilo se deset godina od znamenitih događaja pada željezne zavjese i sloma totalitarnoga komunističkog sustava u Istočnoj Europi. Nakon gotovo pola stoljeća diktature ove zemlje dobivaju slobodu i ulaze u novo razdoblje svoje povijesti, prolazeći težak put gospodarskih, socijalnih i političkih reformi. Njemački katolici, dočekavši ponovno ujedinjenje svoje zemlje, spoznali su znak našega vremena i uvidjeli velike potrebe Crkve u bivšim komunističkim zemljama te odlučili da joj pomognu pri svekolikoj obnovi kako bi mogla izvršiti svoju zadaću u novim okolnostima. U tu svrhu Njemačka biskupska konferencija osnovala je godine 1993. dobrotvornu udrugu "Renovabis" sa sjedištem u Freisingu pokraj Münchena. Naziv ustanove (futurni oblik latinskoga glagola *renovare* [obnavljati]) asocira na biblijsko mjesto o slanju Duha Svetoga koji će obnoviti lice zemlje. U podnaslovu udruge stoji: "Akcija solidarnosti njemačkih katolika s ljudima u Srednoj i Istočnoj Europi". Renovabis nastavlja u posve novim uvjetima poskomunističkog vremena i europske integracije zadaću pomoći koju je do tada vršio *Europäischer Hilfsfonds* (Europski fond za pomoć) sa sjedištem u Beču. Nedavno održan Međunarodni kongres Renovabis povod je da najprije predstavimo ovo djelo solidarnosti Crkve u Njemačkoj a zatim se osvrnemo na kongres.

Ustanova partnerstva i solidarnosti

Kako proizlazi iz godišnjega izvješća Renovabis pomaže Crkve u 27 zemalja jugoistočne i istočne Europe, uključujući Rusiju i

srednjoazijske zemlje Kazahstan, Uzbekistan i Kirgistan. Težište pomoći je naravno Katolička crkva u tim zemljama, ali Renovabis surađuje i s drugim Crkvama i konfesijama. Konkretna pomoć ciljano je usmjerena na nekoliko ključnih područja crkvenog djelovanja. Ponajprije, Renovabis potpomaže *pastoralnu djelatnost* (ustroj župa i permanentno duhovno obrazovanje svećenika i laika), zatim *obnovu i izgradnju crkvenih objekata* (župnih ureda, crkava, samostana i sjemeništa), *socijalne projekte* (dječje vrtiće, staračke domove, pomoć invalidima i socijalnim ustanovama), unapređenje *laičkih struktura* u Crkvi (laičkih udruga, razvoj katoličke društvene nauke, održavanje seminara i studijskih dana), *crkvene medije* (izobrazbu novinara, unaprjeđenje novinstva i radija), *opću naobrazbu i stručnu izobrazbu* te na kraju pruža pomoć u područjima zahvaćenima *ratom i prirodnim katastrofama*. Tako je Renovabis prošle godine na području tih zemalja u kojima živi 430 milijuna žitelja financirao 1.147 projekata (od toga 33 u Hrvatskoj i 27 u Bosni i Hercegovini) za koje je utrošio oko 82 milijuna njemačkih maraka. Osim projekata u pojedinačnim zemljama ova ustanova sufinancira čitav niz projekata u koje je uključen veći broj zemalja.

Od utemeljenja ove dobrotvorne akcije solidarnosti njemačkih katolika prije šest godina njezina sredstva stalno rastu pa se tako i sama djelatnost Renovabisa značajno povećala. Dok je u prvoj godini svojega djelovanja 1993. prikupljeno oko 13 milijuna maraka, ta je svota prošle godine premašila 70 milijuna. Sukladno tome porastao je i broj financiranih projekata, od onih 142 u prvoj godini na 1.147 u prošloj godini.

Jedan od glavnih izvora prihoda jesu dobrotvorni prilozima njemačkih katolika. Oni čine jednu trećinu sveukupnih novčanih sredstava ove ustanove. Na blagdan Duhova u svim njemačkim katoličkim župama skuplja se milostinja za zadaće Renovabisa. Na prošlogodišnjoj kolekti prikupljeno je gotovo 19 milijuna maraka. Drugi vrlo važan izvor jesu novčana potpora njemačkih biskupija koje od svojih vlastitih prihoda, primjereice od crkvenoga poreza, za Renovabis izdvajaju još gotovo dva puta toliko sredstava. U odnosu na ove dvije glavne stavke drugi su oblici priljeva sredstava znatno manji.

Međunarodni kongresi

Kako je istaknuo voditelj poslova Renovabisa P. Eugen Hillengass DI na otvaranju ovogodišnjega kongresa njemački katolici su preko ove ustanove solidarnosti u proteklih šest godina prikupili 270 milijuna maraka i tako potpomogli 4800 različitih pastoralnih, socijalno-karitativnih i drugih razvojnih projekata. No na među-

narodnim kongresima koje Renovabis već treću godinu zaredom upriličuje u starom i slikovitom nekadašnjem biskupskom sjedištu u Freisingu nije riječ o novcima i konkretnim projektima nego o susretima i dijalogu između ljudi Zapadne i Istočne Europe koji zajedno raspravljaju o aktualnim temama. Kongres je izrastao u međunarodni forum dijaloga, u platformu razmjene iskustava, rasvjetljivanja poteškoća i iznalaženja perspektiva za budućnost na istoku Europe. Predavanja, diskusije, izvješća iz pojedinih zemalja uz zajedničko euharistijsko slavlje čine glavne točke dnevnog programa. Na ovogodišnjem kongresu okupilo se 340 sudionika; među njima su osobe iz politike, crkava i društvenoga života, predstavnici medija i vrlo raznolikih crkvenih, socijalno-karitativnih i drugih udruga i organizacija, lokalnih i nacionalnih. Zastupljene su bile 22 europske zemlje i dakako Njemačka kao domaćin. Gotovo jedna trećina sudionika došla je iz zemalja srednje i istočne Europe. Hrvatska je bila zastupljena sa šest predstavnika, a BiH s trojicom među kojima je bio pomoćni biskup vrhbosanski dr. Pero Sudar.

Glavna je nakana kongresa da potakne kršćane kako bi dali svoj prinos u procesu srastanja i ujedinjenja našega kontinenta. Identitet Europe ne može se temeljiti samo na novcu, tržištu i gospodarskim strategijama nego i na kršćanskim vrednotama. Kršćanska vjera povezuje ljude i narode, potiče na dijalog i zauzima se za solidarnost te omogućuje da izraste partnerstvo, posebno s Crkvama u Istočnoj Europi. Radovi Prvog (1997.) i Drugog kongresa (1998.) objavljeni su u zbornicima: *Kirche in Osteuropa: herrschen oder dienen?* (Crkva u Istočnoj Europi: vladati ili služiti) i *Säkularisierung und Pluralismus in Europa: Was wird aus der Kirche?* (Sekularizacija i pluralizam u Europi: Što će biti od Crkve?). Mogli su se kupiti na štandu kao i knjige slične problematike, zatim promidžbene tiskanice i ostali materijali o djelovanju Renovabisa. U tiskovnom uredu bili su nam dostupni preslici svih predavanja na njemačkom jeziku, koji je bio i jezik konferencije te drugi podaci vezani uz referente i odvijanje kongresa.

Ovogodišnji Treći kongres održan je o temi: *Wende-Zeit. Wie Christen Europa verändern?* (Vrijeme preokreta: Kako kršćani mogu promijeniti Europu). Sudionike je u ime njemačkih biskupa pozdravio kardinal Meissner iz Kölna. Prva skupina kraćih predavanja bavila se političkim promjenama u Europi. Govorio je nama poznati Hans Koschnick, angažirani protestant i nekadašnji europski opunomoćenik za Mostar, o svojim iskustvima rada u tom gradu, te nekadašnji poljski premijer Tadeusz Mazowiecki, praktični katolik, koji je dao pregled glavnih političkih promjena i dilema s kojima su se suočavale tranzicijske zemlje u proteklom razdoblju. U središtu

rasprave bile su tranzicijske zemlje, posebice BiH i Kosovo. Zatim su predstavljene četiri kršćanske inicijative pomirenja. Od dr. W. Remmersa čuli smo kakvu je ulogu igralo *Djelo Maximilian Kolbe* za izmirenje između Nijemaca i Poljaka, zatim izvješće predstavnika talijanske udruge *Sant'Egidio* dr. R. Morozzoa o pokušajima mirenja u konfliktu između Srba i Albanaca na Kosovu. Slijedila su izvješća dvojice biskupa o važnoj ulozi Katoličke crkve u procesu pomirenja: dr. Pero Sudar, pomoćni biskup iz Sarajeva, govorio je o stajalištima Katoličke crkve u BiH za vrijeme rata i nakon njega, pomoćni biskup Vaclav Maly iz Praga izvijestio je o aktivnosti Crkve glede pomirenja u njegovoj zemlji tijekom demokratskih promjena.

Drugi dan bio je posvećen društvenoj ulozi kršćanskih Crkava na prijelazu u novo tisućljeće. Prof. dr. Hans Maier, nedavno umirovljeni pročelnik katedre za kršćanski svjetonazor u Münchenu, profilirana ličnost u njemačkom katolicizmu, dao je izvrstan pregled inicijativa, ponašanja i očekivanja triju kršćanskih konfesija na kraju ovoga stoljeća. Poljska parlamentarka prof. dr. Irena Lipowicz govorila je o ulozi kršćanstva u tzv. civilnom društvu. Popodne istoga dana o ovim se temama moglo raspravljati u jednoj od pet radnih skupina: Kršćanstvo u Europi: "civilna religija" ili autentična religiozna snaga; Poljaci - Židovi - Nijemci u sjeni opterećujuće povijesti; Srbi - Hrvati - Bošnjaci: liječenje otvorenih rana? Albanci, Srbi i Kosovo: ima li izlaza iz krize? "Bog nakon komunizma" - religija u zemljama istočne i srednje Europe; Crkve i Europska unija. Priključio sam se petoj radnoj skupini, o stanju religije u tranzicijskim zemljama, jer sam želio čuti profesora pastoralne teologije P. M. Zulehnera (Beč), te sociologe M. Tomku (Budimpešta) i K. Gabriela (Njemačka). Oni su iznijeli vrlo opširne i zanimljive rezultate istraživanja o stanju religioznosti u deset bivših komunističkih zemalja, koje su provodili u okviru istraživačkog projekta *Aufbruch*. Tek manji dio vremena bio je posvećen pitanjima prisutnih. U ovaj multidisciplinarni i internacionalni projekt uključene su: Istočna Njemačka (bivša DDR), Hrvatska, Litva, Poljska, Rumunjska, Slovačka, Slovenija, Češka, Ukrajina i Mađarska. Istraživanja vodi *Pastorales Forum Wien* u suradnji s timovima iz spomenutih zemalja. U ovoj radnoj skupini prikazani su rezultati prve u nizu od desetak planiranih studija o stanju religioznosti u tranzicijskim zemljama. Knjigu su uredili M. Tomka - P. M. Zulehner i objavljena je pod naslovom: *Religion in den Reformländern Ost(Mittel)Europas* (Schwabenverlag 1999., 207 str., 48,00 DM).

Kongres je završio treći dan, raspravom o značenju Crkava za jedinstvo i budućnost Europe. O temi su govorili predstavnici svih

triju konfesija. Umirovljeni kardinal Franz König iz Beča iznio je katoličko viđenje doprinosa Crkava identitetu Europe, evangeličko-luteranski biskup dr. Georg Kretschmar iz Petrograda naznačio je perspektive svoje Crkve i na kraju je metropolit Rumunjsko-pravoslavne crkve u Njemačkoj Serafin izložio pogled na budućnost Europe iz perspektive svoje Crkve. On je nastupio umjesto srpsko-pravoslavnog biskupa Irineja iz Novoga Sada koji je otkazao sudjelovanje zbog zasjedanja Svetog sinoda u Beogradu. Unatoč mnogobrojnosti i raznolikosti sudionika te zgusnutim točkama dnevnoga reda kongres je protekao u atmosferi srdačnosti i dijaloga. Domaćin je u praksi pokazao svu svoju susretljivost i gostoljubivost tijekom skupa. Četvrti Međunarodni kongres Renovabis održat će se sljedeće godine od 14. do 16. rujna i raspravljat će o ekumenizmu između Katoličke i Pravoslavne crkve.

Nediljko A. Ančić